

ПРАВЛІННЯ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

19 серпня 2025 року № 28-1

Про затвердження Порядку фінансування страхувальників для надання страхових виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

13 жовтня 2025 р. за № 1476/44882

Відповідно до статей 6, 26, 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», пунктів 9, 10 Положення про Пенсійний фонд України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 року № 280, правління Пенсійного фонду України

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Порядок фінансування страхувальників для надання страхових виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність:
постанову правління Фонду соціального страхування України від 19 липня 2018 року № 12 «Про затвердження Порядку фінансування страхувальників для надання матеріального забезпечення застрахованим особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та окремих виплат потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України»;
постанову правління Пенсійного фонду України від 21 грудня 2022 року № 28-3 «Деякі питання фінансування для здійснення виплат та надання соціальних послуг, визначених Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», зареєстровану в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2022 року за № 1703/39039.
3. Фінансово-економічному департаменту (Пухлій Л.) разом з Юридичним департаментом (Рябцева Т.) подати цю постанову на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. **Ця постанова набирає чинності з дня її офіційного опублікування.**

Голова правління

Є. Капінус

ПОГОДЖЕНО:

Голова СПО об'єднань профспілок

С. Бизов

Перший заступник Міністра цифрової трансформації України

О. Вискуб
Голова ГО ВО СОІУ
В. В. Назаренко
Голова Державної регуляторної служби України
О. Кучер
Міністр соціальної політики України
О. Жолнович
Керівник Секретаріату СПО роботодавців на національному рівні
Р. Іллічов
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
Д. Лубінець
Генеральний секретар Громадської спілки «Всеукраїнське громадське об'єднання
«Національна Асамблея людей з інвалідністю України»
В. Назаренко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова правління Пенсійного фонду України
19 серпня 2025 року № 28-1

**Порядок фінансування страхувальників для надання страхових виплат за
загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням**

1. Цей Порядок визначає механізм та умови фінансування страхувальників для надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, включаючи догляд за хворою дитиною, догляд за дитиною віком до 14 років або дитиною з інвалідністю віком до 18 років на весь період надання реабілітаційної допомоги, за наявності медичного висновку про необхідність стороннього догляду за дитиною, допомоги по вагітності та пологах, допомоги на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві), допомоги по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, страхових виплат при тимчасовому переведенні потерпілого на легшу, нижчеоплачувану роботу, відшкодування вартості поховання потерпілого та пов'язаних із цим ритуальних послуг (далі — страхові виплати).
2. У цьому Порядку терміни вживаються в значеннях, наведених у Законах України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
3. Підставою для фінансування Пенсійним фондом України страхувальників є оформлена за встановленим зразком заява-розрахунок, що містить інформацію про нараховані застрахованим особам суми страхових виплат за їх видами. Зразок заяви-розрахунку наведено в додатку 1 до цього Порядку.

4. Заява-розрахунок подається страхувальником до головних управлінь Пенсійного фонду України в областях та м. Києві (далі — територіальний орган Пенсійного фонду України) не пізніше 5 робочих днів з дати прийняття рішення страхувальником про призначення страхової виплати в один з таких способів:

у паперовій формі шляхом особистого звернення або надсилення поштовим відправленням; в електронній формі через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України (далі — вебпортал Пенсійного фонду) із застосуванням кваліфікованого електронного підпису або удосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, або засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі — Портал Дія) (у разі наявності технічної можливості).

У разі подання заяви-розрахунку засобами Порталу Дія її формування та подання здійснюється засобами Порталу Дія відповідно до відомостей, зазначених у додатку 1 до цього Порядку.

Необхідні для перевірки зазначеної в поданій заяві-розрахунку інформації відомості, що містяться в державних електронних інформаційних ресурсах, отримуються шляхом електронної інформаційної взаємодії. У разі відсутності відомостей, що зазначаються в заяві-розрахунку, в державних електронних інформаційних ресурсах, до такої заяви-розрахунку страхувальники додають скановані копії (фотокопії) документів, які підтверджують страховий випадок, його обставини, особливості статусу застрахованої особи чи інші обставини, що відповідно до закону впливають на умови і тривалість здійснення страхових виплат або які підтверджують усунення виявлених помилок або недостовірних відомостей.

Скановані копії (фотокопії) виготовляються в кольоровому форматі з оригіналів відповідних документів, повинні містити всі їхні сторінки та поля, зокрема дані про серію та номер бланків документів, бути придатні для сприйняття їх змісту, рекомендована роздільна здатність при скануванні — 300 dpi, формат зображення має бути jpg або pdf, розмір кожного файлу не має перевищувати 1 Мб.

5. Територіальний орган Пенсійного фонду України після надходження заяви-розрахунку здійснює перевірку зазначеної в ній інформації та доданих документів і у разі виявлення помилок або недостовірних відомостей або у разі відсутності документів, зазначених в абзаці п'ятому пункту 4 цього Порядку, приймає рішення про її залишення без руху, про що інформує страхувальника протягом 3 робочих днів з дня отримання заяви-розрахунку в особистому кабінеті на вебпорталі Пенсійного фонду у квитанції контролю заяви-розрахунку. Необґрунтоване залишення заяви-розрахунку без руху не допускається.

У повідомленні про залишення заяви-розрахунку без руху зазначаються виявлені недоліки, спосіб та строк їх усунення, який має становити не менше 3 робочих днів від дня отримання повідомлення про залишення заяви-розрахунку без руху, а також порядок та строк оскарження рішення про залишення заяви-розрахунку без руху. В особистому кабінеті страхувальника на вебпорталі Пенсійного фонду заява-розрахунок набуває статусу «Залишено без руху».

Страхувальник створює заяву-розрахунок за даними заяви-розрахунку, залишеної без руху.

Виправлену заяву-розрахунок страхувальник подає у спосіб, передбачений пунктом 4 цього Порядку. Актуальною вважається заява-розрахунок, яка прийнята в Пенсійному фонді України (в особистому кабінеті страхувальника на вебпорталі Пенсійного фонду має статус «Прийнято»).

Не допускається повторне залишення без руху заяви-розрахунку, в якій усунуто виявлені недоліки, зазначені в повідомленні про залишення заяви-розрахунку без руху.

Інформація про прийняття в Пенсійному фонді України заяви-розрахунку надається на запит страхувальника у письмовій формі територіальним органом Пенсійного фонду України.

6. Фінансування страхувальників для надання страхових виплат здійснюється Пенсійним фондом України протягом 3 робочих днів після надходження заяви-розрахунку, яка має статус «Прийнято».

Перерахування коштів здійснюється Пенсійним фондом України на підставі сформованих виплатних реєстрів, відомостей, через уповноважений банк, який провадить розрахунково-касові операції з коштами Пенсійного фонду України, визначений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 січня 2004 року № 25-р «Про визначення уповноваженого банку, який провадить розрахунково-касові операції з коштами Пенсійного фонду України» (далі — уповноважений банк), на окремі поточні рахунки, відкриті страхувальником для зарахування страхових коштів, у банках / в органі, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів.

Кошти, що надходять на зазначені рахунки, обліковуються страхувальником на окремому субрахунку.

7. Страхові кошти, зараховані на окремий поточний рахунок у банку або на окремий рахунок в органі, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів (далі — окремий рахунок), можуть бути використані страхувальником виключно на здійснення застрахованим особам страхових виплат.

Страхові кошти, зараховані на окремий рахунок, не можуть бути спрямовані на задоволення вимог кредиторів, стягнення на підставі виконавчих та інших документів, за якими здійснюється стягнення відповідно до закону.

8. У разі якщо сума отриманих страхувальником від Пенсійного фонду України страхових коштів перевищує фактичні витрати для надання страхових виплат, невикористані кошти повертаються на рахунок Пенсійного фонду України, відкритий в уповноваженому банку, протягом 3 робочих днів.

9. Територіальний орган Пенсійного фонду України має право відмовити у фінансуванні страхувальника для надання страхових виплат у разі відмови або перешкоджання страхувальником проведенню перевірки, виявлення фактів подання страхувальником недостовірних відомостей або порушення порядку використання страхових коштів.

Рішення про відмову у фінансуванні страхувальника для надання страхових виплат приймається керівником територіального органу Пенсійного фонду України за місцем обліку страхувальника протягом 3 робочих днів після настання/виявлення обставин, зазначених в абзаці першому цього пункту. Рішення оформлюється наказом, у якому зазначаються відомості про страхувальника, підстава для відмови у фінансуванні для надання страхових виплат, строк набрання чинності наказом та спосіб визначення такого строку, строки і порядок оскарження. Наказ набирає чинності з дати його прийняття.

Відповідне рішення не пізніше 3 робочих днів з дня його прийняття надсилається страхувальнику рекомендованим листом з повідомленням про вручення та Пенсійному фонду України — засобами інтегрованої комплексної інформаційної системи Пенсійного фонду України. В особистому кабінеті страхувальника на вебпорталі Пенсійного фонду всі заяви-розрахунки набувають статусу «Відмовлено», підстави відмови зазначаються у квитанції контролю заяви-розрахунку.

Рішення про відмову у фінансуванні страхувальника може бути оскаржено в адміністративному порядку відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» та/або до суду.

Заяви-розрахунки, сформовані страхувальником, якому відмовлено у фінансуванні для надання страхових виплат, не включаються до виплатних реєстрів, відомостей на фінансування.

Поновлення фінансування страхувальника для надання страхових виплат здійснюється на підставі наказу керівника територіального органу Пенсійного фонду України за умови усунення обставин, що спричинили відмову у фінансуванні.

10. У разі надсилання територіальним органом Пенсійного фонду України повідомлення про виявлені порушення у порядку, визначеному частиною другою статті 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», закладу охорони здоров'я або фізичній особі — підприємцю, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, лікар якого допустив необґрунтоване створення медичного висновку про тимчасову непрацездатність, фінансування страхувальника для надання страхових виплат за заявою-розрахунком у частині листка непрацездатності, сформованого на підставі необґрунтованого медичного висновку про тимчасову непрацездатність, не здійснюється.

Повідомлення про зупинення фінансування страхових виплат здійснюється у спосіб, передбачений пунктом 5 цього Порядку.

11. Після проведення виплат страхувальник не пізніше 30 календарних днів з дати зарахування страхових коштів на окремий рахунок та набуття заявою-розрахунком статусу «Оплачено» в особистому кабінеті страхувальника на вебпорталі Пенсійного фонду подає повідомлення про виплату страхових коштів застрахованим особам за формою, наведеною в додатку 2 до цього Порядку.

Повідомлення про виплату страхових коштів застрахованим особам може подаватись одним із способів, передбачених пунктом 4 цього Порядку.

У разі подання повідомлення про виплату коштів застрахованим особам засобами Порталу Дія його формування та подання здійснюється засобами Порталу Дія відповідно до відомостей, зазначених у додатку 2 до цього Порядку.

12. При поданні заяви-розрахунку чи повідомлення про виплату страхових коштів застрахованим особам в особистому кабінеті страхувальника на вебпорталі Пенсійного фонду номер документа та дата визначаються автоматично.

13. Неподання страхувальником повідомлення про виплату страхових коштів застрахованим особам протягом 3 місяців з дати зарахування страхових коштів на окремий рахунок та набуття заявою-розрахунком статусу «Оплачено» є підставою для проведення територіальним органом Пенсійного фонду України позапланової перевірки використання страхувальником страхових коштів.

14. У разі виявлення страхувальником помилок при нарахуванні страхових виплат страхувальник повертає надлишково перераховані та/або виплачені кошти на рахунок Пенсійного фонду України, відкритий в уповноваженому банку, та одночасно надсилає до територіального органу Пенсійного фонду України обґрунтоване письмове пояснення щодо причин повернення страхових коштів.

15. У разі ліквідації страхувальника за відсутності правонаступника страхові виплати за страховими випадками, які настали до ліквідації, призначення страхових виплат застрахованим особам та подання заяви-розрахунку здійснюється територіальним органом

Пенсійного фонду України за місцем перебування на обліку ліквідованого страхувальника. Фінансування страхових виплат здійснюється Пенсійним фондом України на рахунок застрахованої особи, відкритий в уповноваженому банку.

В. о. директора Фінансово-економічного департаменту

Л. Пухлій

Додаток 1
до Порядку фінансування страхувальників
для надання страхових виплат за загальнообов'язковим
державним соціальним страхуванням
(пункт 3)

Заява-розрахунок

Прошу здійснити фінансування коштів для надання страхових виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням застрахованим особам за реквізитами страхувальника:

найменування / прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) для фізичних осіб:

_____;

місцезнаходження / зареєстроване або задеклароване місце проживання/перебування для фізичних осіб:

_____;

номер телефону:

_____;

код за ЄДРПОУ / реєстраційний номер облікової картки платника податків — для фізичних осіб або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті:

_____;

номер окремого поточного рахунку у банку або окремого рахунку в органі, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів:

_____;

найменування банку або органу, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів:

код ID НБУ: _____

№ з/п	Найменування виду виплат застрахованим особам	Кількість днів для пунктів 1, 1.1, 2, 2.1, 4, 5 / кількість осіб для пунктів 3, 6	Сума (в гривнях з копійками)	Примітка ¹
1	2	3	4	5
1	Допомога по тимчасовій непрацездатності			☐ Розділ I цього додатка
1.1	у тому числі постраждалим внаслідок ЧАЕС			
2	Допомога по вагітності та пологах			☐ Розділ II цього додатка
2.1	у тому числі постраждалим внаслідок ЧАЕС			
3	Допомога на поховання			☐ Розділ III цього додатка
4	Допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання			☐ Розділ IV цього додатка
5	Виплата у разі переведення потерпілого на легшу, нижчеоплачувану роботу			☐ Розділ V цього додатка
6	Відшкодування вартості поховання потерпілого та пов'язаних з цим ритуальних послуг			☐ Розділ VI цього додатка
ВСЬОГО:		x		x

¹ Примітка та розділи I—VI цього додатка заповнюються лише для тих видів виплат, на які замовляються кошти.

Керівник / уповноважена особа	підпис	Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
Дата складання заяви-розрахунку		

I. Допомога по тимчасовій непрацездатності

Основне місце роботи — 1; сумісництво — 2; фізична особа — підприємець — 3; за цивіль-	Дані листка непрацездатності			Причина непрацездатності ³	Період непрацездатності		Кількість днів, що підлягають оплаті		Сума (в гривнях з копійками)		У тому числі постраждалим внаслідок ЧАЕС	
	серія ²	номер	первинний (1), продовження (2)		з (дата)	по (дата)	всього	у т. ч. за рахунок коштів Пенсійного фонду України	всього	у т. ч. за рахунок коштів Пенсійного фонду України	дні	Сума гривень з копійок

но- правовим договором — 4												
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

² Не застосовується для листка непрацездатності, сформованого/виданого в Електронному реєстрі листків непрацездатності.

³ Причина непрацездатності відображається за даними листка непрацездатності: виданого на паперовому носії: 1 — загальне захворювання; 3 — захворювання внаслідок аварії на ЧАЕС; 5 — невиробничі травми; 6 — контакт з хворими на інфекційні захворювання та бактеріоносійство; 7 — санаторно-курортне лікування; 9 — ортопедичне протезування; 10 — догляд; 11 — ізоляція від COVID-19; сформованого/виданого в Електронному реєстрі листків непрацездатності: 1 — тимчасова непрацездатність внаслідок захворювання або травми, що не пов'язані з нещасним випадком на виробництві; 3 — необхідність догляду за хворою дитиною; 4 — необхідність догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною з інвалідністю віком до 18 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за такою дитиною; 5 — необхідність догляду за хворим членом сім'ї; 6 — карантин, встановлений відповідно до законодавства; 7 — перебування в самоізоляції, обсервації під час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2; 8 — тимчасове переведення застрахованої особи відповідно до медичного висновку на легшу, нижчеоплачувану роботу; 9 — перебування у відділенні санаторно-курортного закладу; 10 — протезування з поміщенням у стаціонар протезно-ортопедичного підприємства.

Керівник / уповноважена особа	підпис	Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
-------------------------------	--------	----------------------

II. Допомога по вагітності та пологах

і (гі)	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України	Основне місце роботи — 1; сумісництво — 2; фізична особа — підприємець — 3; за цивільно-правовим договором — 4	Дані листка непрацездатності			Причина непрацездатності ⁵	Період непрацездатності		Кількість днів, що підлягають оплаті	Сума (в гривнях з копійками)	У
			серія ⁴	номер	первинний (1), продовження (2)		з (дата)	по (дата)			
									всього за рахунок коштів Пенсійного фонду України	всього за рахунок коштів Пенсійного фонду України	дні

	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

⁴ Не застосовується для листка непрацездатності, сформованого/виданого в Електронному реєстрі листків непрацездатності.

⁵ Причина непрацездатності відображається за даними листка непрацездатності:

виданого на паперовому носії: 8 — вагітність та пологи;

сформованого/виданого в Електронному реєстрі листків непрацездатності: 2 — вагітність та пологи.

Керівник / уповноважена особа	підпис	Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
-------------------------------	--------	----------------------

III. Допомога на поховання

Прізвище	Власне ім'я	По батькові (за наявності)	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України	Прізвище	Власне ім'я	По батькові (за наявності)	Витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про смерть / Свідоцтво про смерть		Сум грошів копій
Одержувача допомоги ⁶				Померлого			Серія	Номер	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	1

⁶ Не заповнюється у разі, якщо поховання здійснював страховальник.

Керівник / уповноважена особа	підпис	Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
-------------------------------	--------	----------------------

IV. Допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання

По батькові (за наявності)	№ страхового свідоцтва (реєстраційний номер облікової картки платника податків) або серія (за наявності)	Основне місце роботи — 1; сумісництво — 2; фізична особа — підприємець — 3; за	Дані акта про нещасний випадок або професійне захворювання		Дані листка непрацездатності		Причина непрацездатності ⁸	Період непрацездатності	
			дата	номер	серія ⁷	номер		з (дата)	по

		наявності) та номер паспорта громадянина України	цивільно- правовим договором — 4							
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	

⁷ Не застосовується для листка непрацездатності, сформованого/виданого в Електронному реєстрі листків непрацездатності.

⁸ Причина непрацездатності відображається за даними листка непрацездатності: виданого на паперовому носії: 2 — професійне захворювання та його наслідки; 4 — нещасний випадок на виробництві та його наслідки; сформованого/виданого в Електронному реєстрі листків непрацездатності: 11 — тимчасова непрацездатність внаслідок нещасного випадку на виробництві; 12 — тимчасова непрацездатність внаслідок професійного захворювання.

Керівник / уповноважена особа	підпис	Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
-------------------------------	--------	----------------------

V. Виплата у разі переведення потерпілого на легшу, нижчеоплачувану роботу

Власне ім'я	По батькові (за наявності)	Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України	Дані акта про нещасний випадок або професійне захворювання		Дані довідки МСЕК або ЛКК			Період переведення на легшу, нижчеоплачувану роботу		
			дата	номер	серія	номер	МСЕК (1) ЛКК (2)	дата початку	дата закінчення	
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	

VI. Відшкодування вартості поховання потерпілого та пов'язаних із цим ритуальних послуг

№ з/п	Прізвище	Власне ім'я	По батькові (за наявності)	Реєстраційний номер облікової картки платника податків) або серія (за наявності) та номер паспорта	Дані акта про нещасний випадок або професійне захворювання	Витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про смерть / свідоцтво про смерть	Сума в гривнях з копійками

				громадянина України	дата	номер	серія	номер	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Керівник / уповноважена особа				підпис	Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ				

Додаток 2
до Порядку фінансування страхувальників
для надання страхових виплат за загальнообов'язковим
державним соціальним страхуванням
(пункт 11)

Повідомлення про виплату страхових коштів застрахованим особам

Найменування / прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) страхувальника

Місцезнаходження / зареєстроване або задеклароване місце проживання/перебування:

Номер телефону:

Код за ЄДРПОУ / реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті)

Відомості про застраховану особу					Дані листка непрацездатності / свідоцтва про смерть		Дата виплати коштів застрахованій особі	Сума виплати (в гривнях з копій- ками)
№ з/п	Прізвище	Власне ім'я	По батькові (за наяв- ності)	Реєстра- ційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України	серія*	номер		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

* Не застосовується для листка непрацездатності, сформованого/виданого в Електронному реєстрі листків непрацездатності.

Керівник / уповноважена особа	підпис	Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
Дата		

2. Як рахувати стаж для лікарняних.

Розрахуйте страховий стаж для оплати лікарняного.

Увага! З 01.01.2023 страховий стаж для оплати лікарняних рахуйте за інформацією з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Правила обчислення стажу

Як обчислити стаж для лікарняного

Що таке страховий стаж і як його рахувати, визначає стаття 21 Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (далі — Закон № 1105).

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Для того щоб розрахувати страховий стаж для оплати лікарняного,

Перший — по 27.02.2001. Для оплати листків непрацездатності розраховуйте **трудоий** стаж.

Трудоий і страховий стажі обчислюють за різними правилами.

До страхового стажу прирівнюють трудоий стаж, який набув працівник за час роботи на умовах трудового договору (контракту) до набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III (далі — Закон № 2240), тобто до 27.02.2001.

До 27.02.2001 обчислюйте трудоий стаж за Правилами обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затвердженими постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658 (далі — Правила № 1658), а до набрання чинності Правилами № 1658 — за Правилами обчислення безперервного трудового

стажу робітників та службовців при призначенні допомоги по державному соціальному страхуванню, затвердженими постановою Ради Міністрів СРСР від 13.04.1973 № 252.

Включіть до трудового стажу періоди, коли особа працювала на умовах трудового договору (контракту), перебувала на виборних посадах, служила в армії, навчалася в ПТУ. Навіть час перебування під вартою і відбування покарання зарахуйте до трудового стажу.

Розраховуйте трудовий стаж, який прирівнюють до страхового, **за записами у трудовій книжці та іншими підтвердними документами, які надасть працівник.**

Другий — з 28.02.2001 по 31.12.2010. Для оплати листків непрацездатності розраховуйте **страховий стаж.**

Із 28.02.2001 правила змінилися: замість терміну «трудова стаж» з'явилося поняття «страховий стаж». Із 28.02.2001 по 31.12.2014 соціальне страхування регламентував Закон № 2240.

Обчислюйте стаж **за записами у трудовій книжці та іншими підтвердними документами, які надасть працівник.**

Третій — з 01.01.2011 по 31.12.2015. Обчислюйте **страховий стаж** з урахуванням змін, що уніс Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464 (далі — Закон про ЄСВ).

З 2011 року страховий стаж обчислюйте **за даними Реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування** (далі — Реєстр застрахованих осіб).

Зарахуйте до страхового стажу періоди:

- 1) за які сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок;
 - 2) що включають до страхового стажу як такі, за які сплачено страхові внески, зважаючи на розмір мінімального страхового внеску. Це періоди, коли особа:
- перебувала у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
 - отримувала виплати за окремими видами соціального страхування;
 - отримувала пенсію по інвалідності.

Підстава — пункт 1 статті 21 Закону № 1105.

Реєстр застрахованих осіб формує та веде Пенсійний фонд (ПФУ), органи якого надають:

- Індивідуальні відомості про застраховану особу (форми ОК-7 та ОК-5);
- Дані про трудовий та страховий стаж (дод. 4, 5, 9 до Положення про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, затвердженого постановою правління ПФУ від 18.06.2014 № 10-1).

З 01.01.2011 по 31.12.2015 інформацію про трудовий та страховий стаж в довідках ПФУ порівнюйте із записами в трудовій книжці. Якщо виявили невідповідність записів, уточніть інформацію у працівника.

Коли потрібно порівняти дані

Інформація про сплату страхових внесків у формі ОК-7 містить дані, що не мають відповідника у трудовій книжці. Це може свідчити про те, що особа:

- 1) виконувала роботи за договором цивільно-правового характеру. Цей період до страхового стажу не зараховуйте;
- 2) працювала у фізичної особи — підприємця, який не вніс запису про роботу до трудової книжки. Для того щоб зарахувати такий період до страхового стажу, попросіть працівника надати підтвердні документи про роботу у фізичної особи, наприклад:

- трудовий договір, зареєстрований у Державній службі зайнятості, — за періоди до 01.01.2015 (Порядок реєстрації трудового договору між працівником і фізичною особою, затверджений наказом Мінпраці від 08.06.2001 № 260; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» від 28.12.2014 № 77-VIII);
 - витяг з Книги реєстрації трудових договорів або довідку Державної служби зайнятості;
 - довідку, видану ФОП, яка підтверджує факт і період роботи;
- 3) займалась підприємницькою діяльністю. Зарахуйте період до страхового стажу, якщо особа надасть підтвердні документи як-от:
- довідку ФСС про сплату страхових внесків;
 - довідку податкового органу про сплату податку (єдиного, фіксованого сільськогосподарського) або придбання спеціального торгового патенту.

Четвертий — з 01.01.2016 дотепер. Обчислюйте **страховий** стаж з урахуванням змін, що уніс Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII.

З 01.01.2016 страховий стаж визначаєте винятково за даними Реєстру застрахованих осіб. Інформацію в довідках ПФУ з інформацією про роботу в трудових книжках працівників не порівнюєте.

Страховий стаж обчислюєте в місяцях.

Зорієнтуватися у чисельних змінах законодавства непросто. Принципи, за якими маєте обчислити страховий стаж, ви опанували. А визначити, які періоди у кожному з чотирьох означених часових проміжків врахувати до страхового стажу для оплати лікарняних, допоможе **таблиця**

Періоди, які зараховували до загального трудового стажу або страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності працівника, до 1 січня 2023 р.

Періоди, які зараховують до стажу для оплати лікарняних

Період	Зараховується			
	до загального трудового стажу	до страхового стажу		
	до 28.02.2001 ¹	із 28.02.2001	із 01.01.2011 ²	із 01.01.2016 ³
Робота за трудовим договором (контрактом) в органах державної влади, місцевого самоврядування та інших органах, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності або у фізичних осіб	+	+	+	+
Виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовим договором	—	—	—	+
Тимчасова непрацездатність	+	+	+	+
Відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами	+	+	+	+
Період одержання допомоги при народженні дитини	—	—	—	+
Відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку	+	+	+	+
Відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку (довше — за медпоказниками)	+	—	—	—
Навчання в училищі, у т. ч. медичному, педагогічному, крім професійно-технічних закладів освіти	—	—	—	—
Навчання в професійно-технічному закладі освіти ⁴	+	—	—	—
Навчання у ВНЗ, в аспірантурі, докторантурі та клінічній ординатурі з денною (очною) формою навчання	—	—	—	—
Інтернатура за трудовим договором	+	+	+	+

<...>

СИТУАЦІЯ. На яку дату визначати стаж для лікарняного — перший чи останній день хвороби

Страховий стаж для оплати листка непрацездатності визначаєте на дату, коли настав страховий випадок, тобто на перший день тимчасової непрацездатності.

Право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності мають застраховані особи — громадяни України,

іноземці, особи без громадянства та члени їх сімей, які проживають в Україні, якщо інше не передбачає міжнародний договір України, згоду на обов'язковість якого надала ВРУ. Це право виникає з настанням страхового випадку в період роботи (включаючи час випробування та день звільнення), зайняття підприємницькою та іншою діяльністю, якщо інше не передбачає закон (ч. 1 ст. 19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV).

Тому страховий стаж для оплати листка непрацездатності визначають на дату, коли настав страховий випадок. Тобто на перший день тимчасової непрацездатності, зазначений у лікарняному. Якщо під час лікарняного працівник набув страхового стажу, що дає право на більший розмір матеріального забезпечення, все одно лікарняний оплачують у розмірі залежно від страхового стажу, що був у працівника на перший день тимчасової непрацездатності.

СИТУАЦІЯ. Як рахувати стаж для лікарняного, якщо працівник працював неповний місяць

Керуйтеся інформацією із форм ОК-5, ОК-7, «Дані про трудовий та страховий стаж», за якими ПФУ надає дані про стаж. Значення має не кількість фактично відпрацьованих днів, а розмір сплаченого єдиного страхового внеску (ЄСВ), який залежить від фактичних обставин, через які працівник працював неповний місяць.

Коли до стажу зарахують повний місяць

Працівника прийняли на роботу 15.01.2021. Посадовий оклад 17 000 грн. Всі дні працівник був на роботі. Роботодавець сплатить за січень ЄСВ у розмірі, більшому за мінімальний. До страхового стажу для оплати листків непрацездатності зарахують повний місяць.

Коли до стажу зарахують неповний місяць

Працівника прийняли на роботу 10.03.2021. Посадовий оклад дорівнює мінімальній зарплаті. Роботодавець нараховує ЄСВ на фактично нараховану в поточному місяці зарплату. До страхового стажу для оплати листків непрацездатності зарахують неповний місяць, оскільки розмір сплачених страхових внесків менший за мінімальний.

Коли до стажу зарахують повний місяць

Працівник за основним місцем роботи отримує мінімальну зарплату. Він відпрацював перші 20 днів місяця і оформив відпустку без збереження зарплати. Хоча база нарахування ЄСВ менша за розмір мінімальної зарплати, роботодавець донараховує і сплатить ЄСВ у мінімальному розмірі. До страхового стажу для оплати листків непрацездатності зарахують повний місяць.

СИТУАЦІЯ. Як рахувати стаж для лікарняного за неповного робочого часу

Послугуйтеся інформацією із форм ОК-5, ОК-7, «Дані про трудовий та страховий стаж», за якими ПФУ надає дані про стаж. Робота на умовах неповного робочого часу не означає, що до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності урахують неповний місяць. Значення має розмір сплаченого єдиного страхового внеску (ЄСВ).

У довідках ПФУ неповний місяць страхового стажу при роботі на умовах неповного робочого часу може бути вказаний у відомостях за 2011–2014 роки. Тоді керувалися Законом України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III:

Якщо розмір сплаченого ЄСВ більший або дорівнює мінімальному страховому внеску за відповідний період, то весь цей період зараховували до страхового стажу для оплати листків непрацездатності. Якщо менший — період роботи зараховували до страхового стажу, зважаючи на розмір сплачених страхових внесків

Із **01.01.2015** при роботі на умовах неповного робочого часу протягом місяця за основним місцем роботи до страхового стажу зараховують повний місяць. Після змін, унесених до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI, сума сплаченого ЄСВ може бути тільки більшою або дорівнювати мінімальному страховому внеску.

Приклад

Коли до стажу зарахують повний місяць

Працівника прийняли на роботу на умовах неповного робочого дня з тривалістю роботи 4 години щодня. Посадовий оклад 20 000 грн. Працівник усі дні місяця був на роботі. Роботодавець сплатить ЄСВ у розмірі, більшому за мінімальний. До страхового стажу для оплати листків непрацездатності зарахують повний місяць.

Коли до стажу зарахують повний місяць

Працівник за основним місцем роботи отримує мінімальну зарплату. На прохання працівника йому встановили неповний робочий день — 3 години щодня. Хоча база нарахування ЄСВ менша за розмір мінімальної зарплати, роботодавець донарахує і сплатить ЄСВ у мінімальному розмірі. До страхового стажу для оплати листків непрацездатності зарахують повний місяць.

Періоди, які включаємо до страхового стажу

— базовий принцип

Які періоди зарахувати до стажу для оплати лікарняного

Через зміни у законодавстві страховий стаж для оплати листків непрацездатності рахували за різними принципами у чотири часових проміжки:

- по 27.02.2001;
- з 28.02.2001 по 31.12.2010;
- з 01.01.2011 по 31.12.2015;
- з 01.01.2016 дотепер.

Ситуації до теми

Чи включати до стажу для лікарняних період виплати пенсії по інвалідності

- Включайте до страхового стажу для оплати листків непрацездатності період, коли особа отримувала пенсію з інвалідності, з 01.01.2011.
- Коли обчислюєте страховий стаж, зважайте на чотири часових проміжки, у які страховий стаж обчислюють за різними правилами.
- До 27.02.2001 до страхового стажу прирівнюйте трудовий стаж. Його визначайте за Правилами обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затвердженими постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658. Період, коли особа отримувала пенсію з інвалідності, до трудового стажу не зараховують.
- Із 28.02.2001 по 31.12.2010 є умова, щоб зарахувати певний період до страхового стажу, а саме: сплата внеску на соціальне страхування на випадок тимчасової непрацездатності. Із пенсії з інвалідності внесок не сплачували, отже, цей період до стажу не враховуйте.
- Із 01.01.2011 період, коли особа отримувала пенсію з інвалідності, включайте до страхового стажу як період, за який сплачені страхові внески, зважаючи на розмір мінімального страхового внеску (абз. 2 ч. 1 ст. 14 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105).
- Умови призначення пенсії з інвалідності визначає стаття 30 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV. Факт працевлаштування не впливає на виплату пенсії з інвалідності.
- Отже, з 01.01.2011 весь період, коли особа отримувала пенсію з інвалідності, зараховуйте до страхового стажу для оплати листків непрацездатності як такий, за який сплачені страхові внески з огляду на розмір мінімального страхового внеску.
- ПФУ на базі свого програмного забезпечення на запит страхувальників або застрахованих осіб надає довідку, в якій визначить період виплати пенсії з інвалідності. Така довідка буде доказом, що ви правильно обчислили страховий стаж і визначили розмір допомоги з тимчасової непрацездатності.

Чи включати до стажу для лікарняних період виплати соціальної допомоги особі з інвалідністю

Ні. Період, коли особа отримувала соціальну допомогу, не зараховують до страхового стажу для призначення допомоги з тимчасової непрацездатності.

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не менше мінімального страхового внеску.

До страхового стажу як періоду, за який сплачено страхові внески виходячи з розміру мінімального страхового внеску, включають періоди:

- відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- отримання виплат за окремими видами соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії по інвалідності).

Підстава — частина 1 статті 14 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (далі — Закон № 1105).

Пенсію по інвалідності призначають відповідно до розділу IV Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV (далі — Закон № 1058).

Особи, яким установили інвалідність, мають право на пенсію по інвалідності, залежно від групи інвалідності, за наявності необхідного страхового стажу на час настання інвалідності або на день звернення за пенсією (ч. 1 ст. 32 Закону № 1058).

Державну соціальну допомогу особам з інвалідністю призначають відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю» від 18.05.2004 № 1727-IV. Це інший вид виплат від держави і його не можна прирівняти до пенсії по інвалідності.

Якщо сума сплачених за відповідний місяць страхових внесків менша, ніж мінімальний страховий внесок, страховий стаж обчислюють пропорційно до сплачених внесків (ч. 3 ст. 14 Закону № 1105).

Як зарахувати до страхового стажу період роботи, якщо запис у трудовій книжці викликає сумніви

Запис у трудовій книжці не є однозначним доказом, щоб зарахувати період роботи до страхового стажу. Якщо запис про трудовий стаж викликає сумніви, застрахована особа повинна надати додаткові докази.

Період роботи можуть **не врахувати** під час обчислення страхового стажу та визначення права на пенсію, якщо:

- у трудовій книжці є неправильні чи неточні записи, або трудовий стаж викликає обґрунтовані сумніви;
- відсутні інші документи чи дані, які підтверджують трудовий стаж.

Підстава — постанова Верховного Суду від 28.01.2025 у справі № 300/8132/23.

Для того щоб **зарахувати** період роботи **до страхового стажу**, застрахована особа надає:

- інформацію з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- довідки, виписки, трудові договори та інші документи, які містять відомості про періоди роботи;
- документи про щомісячну сплату страхових внесків роботодавцем.

Як зараховувати трудові роботи в колгоспі до стажу для

лікарняного

Зважайте на кількість вихододнів, які працівник відпрацював протягом року, та на період роботи в колгоспі.

До 27 лютого 2001 р. для оплати лікарняних рахуємо трудовий стаж. Обчислюйте трудовий стаж за Правилами обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затвердженими постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658 (далі — Правила № 1658), а до набрання чинності Правилами № 1658 — за Правилами обчислення безперервного трудового стажу робітників та службовців при призначенні допомоги по державному соціальному страхуванню, затвердженими постановою Ради Міністрів СРСР від 13.04.1973 № 252.

Розраховуємо трудовий стаж, який прирівнюють до страхового, за записами у трудовій книжці та іншими підтвердними документами, які надасть працівник.

Роботу протягом повного сезону на сезонних роботах та підприємствах і в організаціях сезонних галузей народного господарства, затверджених постановою КМУ «Про затвердження Списку сезонних робіт і сезонних галузей» від 28.03.1997 № 278, зараховують до загального трудового стажу роботи за рік роботи. Інші сезонні роботи зараховують до загального трудового стажу роботи за їх фактичною тривалістю (п. 3 Правил № 1658).

Період роботи в колгоспах до 01.01.1965 зараховують до стажу роботи як рік роботи, незалежно від кількості відпрацьованих трудових днів у році. Після 01.01.1965, якщо член колгоспу не виконував без поважних причин встановленого мінімуму трудової участі в громадському господарстві, — зараховують за фактичною тривалістю (загальну кількість вихододнів ділять на 25,4).

Відпустки

СИТУАЦІЯ. Чи включати до страхового стажу відпустки без збереження зарплати

Якщо працівник за основним місцем роботи відпрацює хоча б **один день**, а решту днів у місяці перебуватиме у відпустці без збереження зарплати, **увесь місяць** увійде до його страхового стажу.

Якщо база нарахування єдиного внеску не перевищує розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, суму єдиного внеску розраховують як добуток розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід / прибуток, та ставки єдиного внеску (абз. 2 ч. 5 ст. 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI). Ставка єдиного внеску — 22%.

СИТУАЦІЯ. Чи входить до стажу для лікарняних відпустка для догляду за дитиною до 3 років

Так, входить.

Законодавці неодноразово суттєво змінювали підхід до зарахування відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (далі — відпустка до 3 років) до

страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності. Простежимо хронологію цих змін та з'ясуємо, як вони позначилися на страховому стажі жінок, які доглядали за дитиною.

З 28.02.2001 (як і ще раніше) до 31.12.2010 період відпустки до 3 років зараховували до страхового стажу для оплати матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням (ст. 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III; далі — Закон № 2240).

Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI вніс зміни до статті 7 Закону № 2240. З 01 січня 2011 року страховий стаж визначали як період, протягом якого особа підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок. Відповідно, період відпустки до 3 років до страхового стажу не зараховували. Як не зараховували й період, коли застрахована особа отримувала допомогу для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку від органів праці та соціального захисту населення.

14.12.2013 набув чинності Закон України «Про внесення зміни до статті 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» щодо зарахування до страхового стажу періоду відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку» від 19.11.2013 № 691-VII (далі — Закон № 691).

Періоди відпустки до 3 років та отримання виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії по інвалідності), включили до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески з огляду на розмір мінімального страхового внеску. Для осіб, які перебували у відпустці для догляду за дитиною до 3 років у період з 01 січня 2011 року до набрання чинності Законом № 691, час відпустки зараховували до їх страхового стажу (ч. 2 Прикінцевих положень Закону № 691).

З 01.01.2015 це питання регламентувала стаття 21, а з 01.01.2023 — аналогічна за змістом стаття 14 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105.

Страховий стаж визначають як період, протягом якого особа підлягає страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

Період відпустки до 3 років, отримання виплат за окремими видами соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії по інвалідності), включають до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески з огляду на розмір мінімального страхового внеску.

СИТУАЦІЯ. Чи зарахують період відпусток без збереження зарплати на час карантину до стажу для пенсії та лікарняних

Не зарахують, якщо працівник увесь місяць був у відпустці без збереження зарплати.

Страховий стаж — період, упродовж якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, та за який щомісяця роботодавець або особа сплачували страхові внески в сумі не менше мінімального страхового внеску (ч. 1 ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 року № 1105-XIV).

Мінімальний страховий внесок — сума коштів, що визначають розрахунково як добуток розміру мінімальної зарплати й розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, встановлених законом, на місяць, за який нараховують зарплату (дохід) (ч. 13 ст. 1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV).

Обчислення стажу

Працівнику, який увесь березень і квітень у 2021 році перебував у відпустці без збереження зарплати через карантин, не нараховували зарплату. Як наслідок, роботодавець не нараховував і не сплачував єдиний соціальний внесок. Працівникові не зараховують до страхового стажу два місяці.

Якщо працівник за основним місцем роботи відпрацював хоча б один день в календарному місяці, а потім оформив відпустку без збереження зарплати через карантин, роботодавець сплатить єдиний соціальний внесок у мінімальному розмірі. За таких умов до страхового стажу зараховують повний місяць.

СИТУАЦІЯ. Чи зараховувати до стажу для лікарняних час, коли жінка отримувала допомогу при народженні й ніде не працювала

Ураховувати, починаючи з 01.01.2016. Якщо жінка не працювала, але отримувала державну допомогу, орган соцзахисту сплачував за неї ЄСВ у мінімальному розмірі. Розгляньмо на прикладі.

До страхового стажу прирівнюють трудовий стаж:

- до 28.02.2001, який набув працівник за час роботи за трудовим договором (контрактом) до того, як набрав чинність Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III;
- із 01.01.2016, протягом яких особа не була застрахована за цим Законом, але вона або роботодавець за неї сплатив єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.

Підстава — частина 4 статті 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (далі — Закон № 1105).

Ця норма з'явилася 11.10.2017 відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII. Що вона означає? І чи дає підстави зараховувати час отримання допомоги при народженні дитини у стаж для лікарняних?

Розкладемо всі аргументи по полицях:

- 1) допомога при народженні дитини — один з видів державної допомоги сім'ям з дітьми (п.

2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 № 2811-XII; далі — Закон № 2811);

2) усі види державної допомоги сім'ям з дітьми призначають і виплачують органи соціального захисту населення за місцем проживання батьків, усиновлювачів, опікуна, піклувальника. Виняток — допомога у зв'язку з вагітністю та пологами (ч. 1 ст. 5 Закону № 2811);

3) у розумінні трудового законодавства роботодавець — юридична особа (підприємство, установа, організація) або фізична особа — підприємець, яка в межах трудових відносин використовує працю фізичних осіб (ст. 1 Закону України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» від 22.06.2012 № 5026-VI).

У контексті абзаців 7 та 12 частини 1 статті 4 Закону «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI платниками єдиного внеску є роботодавці, зокрема органи, які виплачують допомогу при народженні (усиновленні) дитини особам, які доглядають за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Із 01.07.2014 допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та допомогу при народженні дитини об'єднали в один вид допомоги, — допомогу при народженні дитини (Закон України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27.03.2014 № 1166-VII).

Порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за осіб, які доглядають за дитиною до досягнення нею трирічного віку та отримують допомогу при народженні дитини, затверджений постановою КМУ від 02.03.2011 № 178.

Отже, якщо жінка народила дитину, в 2016 році не працювала й отримувала допомогу при народженні дитини — цей період зараховують до стажу для оплати тимчасової непрацездатності. Підтвердження — у листі Мінсоцполітики від 18.12.2018 № 450/0/247-18.

Служба: військова, у військових формуваннях, податковій міліції

СИТУАЦІЯ. Чи включати військову службу до стажу для лікарняних

Розв'язання ситуації залежить від відповіді на два запитання:

1. Коли особа проходила військову службу?
2. Чи працювала особа на момент призову (вступу) на військову службу?

Особа проходила військову службу і не працювала

Час перебування громадян України на військовій службі зараховують до їх страхового стажу (ст. 8 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 № 2011-XII; далі — Закон № 2011). Окрім Закону № 2011, враховуйте спеціальні закони України у сфері соціального страхування.

До приведення законодавства України у відповідність із Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (далі — Закон № 1105) закони України та інші нормативно-правові акти застосовують у частині, що йому не суперечить (п. 8 розд. VII Прикінцевих положень Закону № 1105).

із... по 28.02.2001 зараховуємо

Період, коли особа служила в Збройних силах України чи СРСР до набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III (далі — Закон № 2240), тобто, до 28.02.2001, зараховують до загального трудового стажу (п. 4 Правил обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затверджених постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658).

Отже, до страхового стажу зараховують загальний трудовий стаж особи до введення в дію Закону № 1105 у порядку та на умовах, передбачених законодавством, яке діяло раніше (ст. 21 Закону № 1105).

із 28.02.2001 по 31.12.2015 не зараховуємо

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок. Винятки — період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, отримання виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії по інвалідності) (ч. 1 ст. 7 Закону № 2240).

До 2011 року за військовослужбовців сплачували страхові внески лише на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (постанова КМУ від 08.09.2004 № 1185).

Із 01.01.2011 запровадили єдиний соціальний внесок (ЄСВ). Військовослужбовці (крім військовослужбовців строкової військової служби), особи рядового і начальницького складу стали платниками ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (пп. 8 п. 1 ст. 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI; далі — Закон про ЄСВ).

Пропорції розподілу ЄСВ за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування затверджує КМУ (абз. 1 ч. 28 ст. 8 Закону про ЄСВ).

Суму ЄСВ, що сплачують військові частини за військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової військової служби), осіб рядового і начальницького складу, розподіляють:

- на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття;
- на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (до солідарної системи).

Суму ЄСВ, що сплачують військові частини за військовослужбовців строкової військової служби, спрямовують на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (до солідарної системи) (п. 2, 3 Пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджених постановою КМУ від 26.11.2014 № 675;

далі — Постанова № 675).

Тобто суму ЄСВ за військовослужбовців не розподіляли на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Тому і до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності не зараховували.

із 01.01.2016 зараховуємо, хоча усе не так однозначно

Із 01.01.2016 відповідно до Закону про ЄСВ для платників єдиного внеску запровадили однакову ставку ЄСВ — 22%.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII (далі — Закон № 2148) змінив частину 4 статті 21 Закону № 1105. Згідно з чинною редакцією з 01.01.2016 до страхового стажу прирівнюють періоди, протягом яких особа не підлягала страхуванню за цим Законом, але вона або роботодавець за неї сплачував ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до Закону про ЄСВ.

У контексті абзацу 7, 8 та 11 частини 1 статті 4 Закону про ЄСВ платниками ЄСВ є роботодавці, зокрема військові частини, які виплачують грошове забезпечення військовослужбовцям та особам, які проходять строкову військову службу.

У пункті 9 Прикінцевих положень Закону № 2148 зазначено, що КМУ має у тримісячний строк із дня набрання чинності цим законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із ним. Закон № 2148 набрав чинності 11.10.2017, тобто КМУ мав унести зміни до Постанови № 675 не пізніше 11.01.2018. Утім, зміни до розподілу ЄСВ не внесли. У статті 21 Закону № 1105 зазначено — навіть якщо особа не була застрахована в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, період зараховують до страхового стажу, якщо за неї платили ЄСВ. Тож керуйтеся Законом № 1105, як нормативним актом вищої юридичної сили, а не Постановою № 675, яку прийняли відповідно до нього.

Особа, яка у 2014–2015 роках проходила військову службу і перебувала у трудових відносинах із підприємством

Військову службу працівників у 2014—2015 роках зараховуємо до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності, якщо роботодавець сплачував ЄСВ. Роботодавці не сплачували ЄСВ, коли їм з держбюджету компенсували витрати на оплату праці працівників, які проходили військову службу. Із 2016 року скасували компенсацію заробітку з бюджету. Тож період, коли роботодавці зберігали зарплату за працівниками-військовослужбовцями, зокрема строкової служби, зараховуємо до стажу для оплати лікарняних.

За період строкової військової служби за особу (не працівника) платили ЄСВ, який розподіляли на всі види страхування:

- загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття;
- загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;

- загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності;
- загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (до солідарної системи).

Підстава — Постанова № 675 у редакції постанови КМУ від 30.01.2015 № 48.

Із 25.02.2016 за період військової служби ЄСВ спрямовують на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (до солідарної системи) (п. 3 Постанови № 675 у редакції постанови КМУ від 18.02.2016 № 85).

Оскільки військові частини платять за «строковиків» військової служби ЄСВ, із 01.01.2016 є підстави зарахувати строкову службу до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності.

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних роботу в податковій міліції

Період роботи в податковій міліції зараховуйте до страхового стажу до 28.02.2001 та після 01.01.2016. Період з 01.01.2011 по 31.12.2015 зараховуйте, якщо у довідках ПФУ за формами ОК-5 чи ОК-7 наявна інформація про стаж.

Коли визначаємо, чи зараховувати період роботи чи служби до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності, виділяємо чотири часових проміжки:

- до 28.02.2001;
- із 28.02.2001 до 01.01.2011;
- з 01.01.2011 до 31.12.2015;
- з 01.12.2016.

► Страховий стаж для оплати тимчасової непрацездатності до 28.02.2001

До загального трудового стажу зараховують службу в Збройних Силах, Національній гвардії, Прикордонних військах, СБУ, внутрішніх військах МВС, військах цивільної оборони та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, а також в органах внутрішніх справ (ч. 4 Правил обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затверджених постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658).

Податкова міліція складається зі спеціальних підрозділів по боротьбі з податковими правопорушеннями, що діють у складі відповідних органів державної податкової служби. Податкова міліція контролює додержання податкового законодавства, виконує оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну та охоронну функції (ч. 348.1 ст. 348 Податкового кодексу України (ПК) (до 01.01.2017). та ч. 1 ст. 19 Закону України «Про державну податкову службу в Україні» від 04.12.1990 № 509-ХІІ, що втратив чинність 20.11.2012 (далі — Закон № 509).

Особам, яких прийняли на службу до податкової міліції на посади начальницького складу, присвоюють спеціальні звання (ч. 4 ст. 24 Закону № 509, п. 353.4.1-353.4.4 ч. 353.4 ст. 353 ПК):

Закон № 509 не передбачав у податковій міліції посад рядового складу.

Особи начальницького складу податкової міліції проходять службу в порядку, встановленому Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженим постановою Кабінету Міністрів УРСР від 29.07.1991 № 114 (далі — Положення № 114; п. 1 постанови КМУ від 30.10.1998 № 1716).

Час перебування осіб рядового і начальницького складу на службі в органах внутрішніх справ зараховується до загального і безперервного трудового стажу, а також до стажу за спеціальністю згідно із законодавством (п. 20 Положення № 114).

Отже, період проходження служби в податковій міліції до 28.02.2001 зараховуйте до

страхового стажу для оплати лікарняних.

► Страховий стаж для оплати тимчасової непрацездатності з 28.02.2001 до 01.01.2011

28.02.2001 набрав чинності Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III (діяв до 01.01.2015; далі — Закон № 2240). Із цієї дати до страхового стажу зараховують тільки період, у який за особу сплачувалися страхові внески.

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок, крім випадків, передбачених абзацом другим цієї частини (ч. 1 ст. 7 Закону № 2240).

Оскільки внески на загальнообов'язкове страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності в період із 28.02.2001 по 01.01.2011 за осіб, яких прийнято на службу до податкової міліції, не сплачувались, цей період до стажу для оплати лікарняних не зараховуйте.

► Страховий стаж для оплати тимчасової непрацездатності з 01.01.2011 по 31.12.2015

У 2011 році порядок обчислення стажу зазнав змін у зв'язку з прийняттям Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI (далі — Закон про ЄСВ). Запроваджено персоніфікований облік у системі соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Відтоді страховий стаж обчислюють за даними персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (ч. 2 ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV).

Отримайте довідку за формою ОК-5 або ОК-7 на порталі ПФУ. Якщо в довідці є інформація про страховий стаж — зараховуйте цей період для оплати лікарняного.

► Страховий стаж для оплати тимчасової непрацездатності після 01.12.2016

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII (далі — Закон № 2148) змінив частину 4 статті 21 Закону № 1105. Згідно з чинною редакцією з 01.01.2016 до страхового стажу прирівнюють періоди, протягом яких особа не підлягала страхуванню за цим Законом, але вона або роботодавець за неї сплачував ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до Закону про ЄСВ.

У контексті абзацу 7, 8 та 11 частини 1 статті 4 Закону про ЄСВ платниками ЄСВ є роботодавці, зокрема органи, які виплачують грошове забезпечення.

У пункті 9 Прикінцевих положень Закону № 2148 зазначено, що КМУ має у тримісячний строк із дня набрання чинності цим законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із ним. Закон № 2148 набрав чинності 11.10.2017, тобто КМУ мав унести зміни до Постанови КМУ від 26.11.2014 № 675 (далі — Постанова № 675) не пізніше 11.01.2018. Утім, зміни до розподілу ЄСВ не внесли.

У статті 21 Закону № 1105 зазначено — навіть якщо особа не була застрахована в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, період зараховують до страхового стажу, якщо за неї платили ЄСВ. Тож керуйтеся Законом № 1105, як нормативним актом вищої юридичної сили, а не

Постановою № 675, яку прийняли відповідно до нього (п. 1 листа Мін'юсту «Щодо порядку застосування нормативно-правових актів у разі існування неузгодженості між підзаконними актами» від 30.01.2009 № Н-35267-18).

Отже, період роботи в податковій міліції з 01.01.2016 зараховуйте до страхового стажу для оплати лікарняного.

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних службу в Державній кримінально-виконавчій службі

До страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності зараховують службу в Державній кримінально-виконавчій службі до 28.02.2001 та після 01.01.2016.

До загального трудового стажу зараховують службу в Збройних Силах, Національній гвардії, Прикордонних військах, СБУ, внутрішніх військах МВС, військах цивільної оборони та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, а також в органах внутрішніх справ (ч. 4 Правил обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затверджених постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658).

До персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України (далі — КВС) належать:

- особи рядового і начальницького складу;
- спеціалісти, які не мають спеціальних звань, та інші працівники, які працюють за трудовими договорами в КВС.

Підстава — частина 1 статті 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» від 23.06.2005 № 2713-IV (далі — Закон № 2713).

Служба в КВС є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України. Час проходження служби в КВС зараховують до страхового стажу, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби відповідно до закону (ч. 2 ст. 14 Закону № 2713).

Отже, період проходження служби в КВС до 28.02.2001 зараховуйте до страхового стажу для оплати лікарняних.

Страховий стаж обчислюють за даними персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (ч. 2 ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV).

Особам рядового і начальницького складу КВС встановлюють спеціальні звання (ч. 6 ст. 14 Закону № 2713).

На осіб рядового і начальницького складу КВС поширюється соціальний захист поліцейських, визначений Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII, а також порядок і умови проходження служби, передбачені для поліцейських (ч. 5 ст. 23 Закону № 2713).

Суму єдиного внеску, що сплачують платники, за осіб рядового і начальницького складу, розподіляють на:

- загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття;
- загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (до солідарної системи) (ч. 2 Пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджених постановою КМУ від 26.11.2014 № 675; далі — Постанова № 675).

Отже, період служби на посадах рядового і начальницького складу КВС з 28.02.2001 по 31.12.2015 не зараховують до страхового стажу для оплати лікарняних.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII (далі — Закон № 2148) змінив частину 4 статті 21 Закону № 1105. Згідно з чинною редакцією з 01.01.2016 до страхового стажу прирівнюють періоди, протягом яких особа не підлягала страхуванню за цим Законом, але вона або роботодавець за неї сплачував ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до Закону про ЄСВ.

У контексті абзацу 7, 8 та 11 частини 1 статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-V, платниками ЄСВ є роботодавці, зокрема органи, які виплачують грошове забезпечення.

Особи рядового і начальницького складу отримують грошове забезпечення (ч. 2 ст. 23 Закону № 2713).

У пункті 9 Прикінцевих положень Закону № 2148 зазначено, що КМУ має у тримісячний строк із дня набрання чинності цим законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із ним. Закон № 2148 набрав чинності 11.10.2017, тобто КМУ мав унести зміни до Постанови № 675 не пізніше 11.01.2018. Утім, зміни до розподілу ЄСВ не внесли.

У статті 21 Закону № 1105 зазначено — навіть якщо особа не була застрахована в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, період зараховують до страхового стажу, якщо за неї платили ЄСВ. Тож керуйтеся Законом № 1105, як нормативним актом вищої юридичної сили, а не Постановою № 675, яку прийняли відповідно до нього (п. 1 листа Мін'юсту «Щодо порядку застосування нормативно-правових актів у разі існування неузгодженості між підзаконними актами» від 30.01.2009 № Н-35267-18).

Отже, період служби в КВС з 01.01.2016 зараховуйте до страхового стажу для оплати лікарняного.

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних службу в МВС і МНС

Період проходження служби в МВС і МНС по 27.02.2001 та з 01.01.2016 зараховують до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності, а період проходження служби в органах внутрішніх справ та МНС з 28.02.2001 по 31.12.2015 не зараховують.

► Страховий стаж для оплати тимчасової непрацездатності до 28.02.2001

До загального трудового стажу зараховують службу у Збройних Силах, Національній гвардії, Прикордонних військах, СБУ, внутрішніх військах МВС, військах цивільної оборони та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, а також в органах внутрішніх справ (ч. 4 Правил обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затверджених постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658).

28.02.2001 набрав чинності Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III (далі — Закон № 2240). Тож, до 27.02.2001 трудовий стаж в період проходження служби в МВС і МНС, прирівнюють до страхового стажу як набутого працівником за час роботи на умовах трудового договору (контракту) до набрання чинності Законом № 2240.

З 28.02.2001 до страхового стажу зараховують тільки період, у який за особу сплачувалися страхові внески.

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала

загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок, крім випадків, передбачених абзацом другим цієї частини (ч. 1 ст. 7 Закону № 2240).

Щоби відповісти на запитання, слід розмежувати проходження служби в МВС та служби в МНС. Адже ці періоди регулюють різні положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом.

► Служба в МВС після 28.02.2001 і страховий стаж для оплати тимчасової непрацездатності

Час перебування осіб рядового і начальницького складу на службі в органах внутрішніх справ зараховують до загального і безперервного трудового стажу, а також до стажу за спеціальністю згідно із законодавством (п. 20 Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів УРСР від 29.07.1991 № 114).

Тож, період проходження служби в органах внутрішніх справ з 28.02.2001 по 31.12.2015 не зараховують до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності.

► Служба в МНС після 28.02.2001 і страховий стаж для оплати тимчасової непрацездатності

У Положенні про порядок проходження служби особами рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, затвердженому постановою КМУ від 21.07.2005 № 629, не згадується про зарахування періоду проходження служби до страхового чи трудового стажу.

Йдеться про це тільки в частині 5 Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу, затвердженого постановою КМУ від 11.07.2013 № 593: «Час проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу зараховується до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби відповідно до закону».

Передусім, це обумовлено набранням чинності з 01.01.2011 Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI, в пункті 12 статті 4 якого визначено, що платниками єдиного внеску є особи, які проходять строкову військову службу у Збройних Силах України, інших утворених відповідно до закону військових формуваннях, СБУ, органах МВС України та службу в органах і підрозділах цивільного захисту.

Порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за такі категорії застрахованих осіб визначає постанова КМУ від 02.03.2011 № 178.

Отже, період проходження служби в органах цивільного захисту з 28.02.2001 по 31.12.2015 не зараховують до страхового стажу, якщо за таку особу не сплачувалися страхові внески.

Страховий стаж обчислюють за даними персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, а за періоди до його запровадження — у порядку та на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше (ч. 2 ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV).

Оскільки у довідці за формою ОК-5 відсутня інформація про сплату страхових внесків за

період служби в МНС з 28.02.2001 по 31.12.2015, цей період не зараховують до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII (далі — Закон № 2148) змінив частину 4 статті 21 Закону № 1105. Згідно з чинною редакцією з 01.01.2016 до страхового стажу прирівнюють періоди, протягом яких особа не підлягала страхуванню за цим Законом, але вона або роботодавець за неї сплачував ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-V (далі — Закон про ЄСВ).

У контексті абзацу 7, 8 та 11 частини 1 статті 4 Закону про ЄСВ платниками ЄСВ є роботодавці, зокрема органи, які виплачують грошове забезпечення.

З 01.01.2016 період проходження служби в органах цивільного захисту та органах МВС зараховуйте до страхового стажу для оплати листків непрацездатності.

Підприємницька діяльність

Чи включати до стажу для лікарняних підприємницьку діяльність

Визначаєте, чи зараховувати період підприємницької діяльності до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності, залежно від дат, коли особа була підприємцем.

Період, який зараховують до страхового стажу застрахованої особи при обчисленні розміру допомоги по тимчасовій непрацездатності, — це період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок (ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV; далі — Закон № 1105).

Страховий стаж обчислюють за даними системи персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, а до впровадження такої системи — у порядку та на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше.

Закон № 1105 діє з 01.01.2015. З 28.02.2001 до 31.12.2014 питання соціального страхування регламентував Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III (далі — Закон № 2240).

Підприємницька діяльність до 28.02.2001

До набрання чинності Законом № 2240 (діяв з 28.02.2001) порядок та умови обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності визначали Правила обчислення загального трудового стажу, затверджені постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658 (далі — Правила № 1658).

Особам, застрахованим у Фонді соціального страхування (далі — ФСС) на умовах добровільного страхування, до загального трудового стажу зараховують період сплати ними збору на обов'язкове соціальне страхування (страхових внесків), на підставі довідки

про сплату збору на обов'язкове соціальне страхування (страхових внесків) (п. 7 Правил № 1658). Це стосується фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності, які перебували на звичайній системі оподаткування.

Суб'єктам підприємницької діяльності — фізичним особам, які обрали спрощену систему оподаткування, зараховують до загального трудового стажу весь період сплати ними єдиного податку, фіксованого сільськогосподарського податку, здійснення підприємницької та виробничої діяльності на підставі придбання спеціального торгового патенту (п. 7-1 Правил № 1658).

Підприємницька діяльність у період 28.02.2001–31.12.2010

Після введення в дію Закону № 2240 і до запровадження Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI (далі — Закон про ЄСВ), тобто за період 28.02.2001–31.12.2010, до страхового стажу зараховують період (суму періодів), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і сплачувала або за неї сплачували страхові внески до ФСС в порядку, встановленому законодавством.

Крім періодів сплати фізичними особами — підприємцями страхових внесків до ФСС на добровільних засадах, до страхового стажу цих осіб також ураховують періоди заняття підприємницькою діяльністю зі сплатою єдиного податку, фіксованого сільськогосподарського податку та в разі придбання спеціального торгового патенту, частину коштів від сплати яких розподіляло Держказначейство України до ФСС (до їх скасування або виключення з їх складу збору на обов'язкове соціальне страхування).

Підприємницька діяльність у період 01.01.2011—31.12.2015

Для того щоб зарахувати періоди підприємницької діяльності до страхового стажу, особа має щомісяця сплачувати страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок (визначають розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом на місяць, за який нараховують дохід) (ст. 21 Закону № 1105).

За Податковим кодексом кошти від сплати єдиного податку не перераховували до ФСС.

Особи, які забезпечували себе роботою самостійно (зокрема, займались підприємницькою діяльністю), мали право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги відповідно до Закону № 1105 за умови сплати страхових внесків до ФСС на добровільних засадах.

Страховий стаж, який набула особа з 01.01.2011 по 31.12.2015, обчислюють за даними, що містить система персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, а до впровадження такої системи — у порядку та на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше. Страховий стаж обчислюють у місяцях. Якщо сума сплачених за відповідний місяць страхових внесків менша, ніж мінімальний страховий внесок, цей період зараховують до страхового стажу в пропорційно меншому розмірі.

Документи, що дають змогу визначити страховий стаж за періоди підприємницької діяльності:

- довідки ФСС про сплату страхових внесків;
- довідки податкових органів про сплату податку (єдиного, фіксованого сільськогосподарського) або придбання спеціального торгового патенту.

Підприємницька діяльність з 01.01.2016

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII (далі — Закон № 2148) змінив частину 4 статті 21 Закону № 1105. Згідно з чинною редакцією з 01.01.2016 до страхового стажу прирівнюють періоди, протягом яких особа не підлягала страхуванню за цим Законом, але вона або роботодавець за неї сплачував ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до Закону про ЄСВ.

Фізичні особи — підприємці, зокрема й ті, які обрали спрощену систему оподаткування, є платниками єдиного внеску (п. 4 ч. 1 ст. 4 Закону про ЄСВ).

Отже, з 01.01.2016 період, коли особа займалась підприємницькою діяльністю, зараховують до страхового стажу для оплати лікарняного.

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних роботу у ФОП за незареєстрованим трудовим договором до 2001 року

Так, зараховувати.

Форму трудового договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю та Порядок реєстрації трудового договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю (далі — Порядок) затверджена наказом Мінпраці від 08.06.2001 № 260.

Порядок, зокрема, визначає, що укладений у письмовій формі трудовий договір між працівником і фізичною особою у трьох примірниках фізична особа повинна подати на реєстрацію до державної служби зайнятості за місцем свого проживання у тижневий строк з моменту, коли працівника фактично допустили до роботи.

Відповідальна особа центру зайнятості в день, коли фізична особа подала трудовий договір, реєструє його у книзі реєстрації трудових договорів. Трудовому договору присвоюють номер, за яким він зареєстрований у книзі, і вказують дату його реєстрації (п. 5 Порядку).

Записи про реєстрацію та зняття з реєстрації трудового договору дають право фізичній особі внести записи до трудової книжки працівника про прийняття та звільнення його з роботи (п. 14 Порядку).

Реєстрація трудових договорів у службі зайнятості почалась після 08.06.2001. Таким чином, відомості в трудовій книжці про роботу за трудовим договором у приватного підприємця у 1998–2000 рр. не підлягали засвідченню службою зайнятості.

Страховий стаж — це період (сума періодів), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, зумовленими народженням та похованням, та сплачує або за неї сплачуються страхові внески до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності в порядку, встановленому законодавством (ст. 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» від 18.01.2001 № 2240-III; далі — Закон № 2240).

До страхового стажу зараховують загальний трудовий стаж особи до введення в дію Закону № 2240 в порядку та на умовах, передбачених законодавством, яке діяло раніше (ч. 2 ст. 7 Закону № 2240).

До набрання чинності Законом № 2240 діяли Правила обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затверджені постановою КМУ від 19.09.1998 № 1658 (далі — Постанова № 1658).

До загального трудового стажу зараховують час роботи на умовах трудового договору

(контракту) в організаціях незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої належності або іншої роботи, протягом якої працівник підлягав обов'язковому соціальному страхуванню, незалежно від характеру й тривалості роботи і тривалості перерв (п. 2 Постанови № 1658).

Отже, період роботи до 2001 року зараховують до страхового стажу для оплати листків непрацездатності.

Навчання

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних навчання у професійно-технічному закладі освіти

Навчання в ПТУ включають до страхового стажу для оплати лікарняних до 27.02.2001.

До страхового стажу прирівнюють трудовий стаж, набутий працівником за час роботи на умовах трудового договору (контракту) до набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III (далі — Закон № 2240), тобто до 27.02.2001.

До 27.02.2001 обчислюємо трудовий стаж за Правилами обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затвердженими постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658 (далі — Правила № 1658), хоча ця постанова й втратила чинність згідно з постановою КМУ від 11.07.2001 № 807.

До загального трудового стажу зараховують:

- час навчання на курсах і у школах з підготовки кадрів, підвищення кваліфікації і перекваліфікації, якщо направленню на курси чи у школу безпосередньо передувала робота або служба у складі Збройних Сил, Національної гвардії, Прикордонних військ, СБУ, внутрішніх військ МВС, військ цивільної оборони та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, а також в органах внутрішніх справ;
- час навчання у професійно-технічному закладі освіти.

Підстава — пункт 4 Правил № 1658.

Із 28.02.2001 правила змінились: термін «трудова стаж» замінило поняття «страховий стаж». Із 28.02.2001 до 31.12.2014 соціальне страхування регламентував Закон № 2240, а з 01.01.2015 — Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (далі — Закон № 1105).

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок (ч. 1 ст. 7 Закону № 2240, ч. 1 ст. 21 Закону № 1105).

Під час навчання учні та студенти не підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню. Тому період навчання з 28.02.2001 не зараховують до страхового стажу для оплати листків непрацездатності.

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних навчання у професійному ліцеї у 1999 та 2000 роках

Період навчання у професійному ліцеї у 1999–2000 рр. зараховують до страхового стажу для оплати лікарняних.

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у

зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок, крім випадків передбачених Законом (ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV; далі — Закон № 1105).

Страховий стаж обчислюємо за даними системи персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, а до впровадження такої системи — у порядку та на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше.

Закон № 1105 діє з 01.01.2015. З 28.02.2001 до 31.12.2014 питання соціального страхування регламентував Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 № 2240-III (далі — Закон № 2240).

Загальний трудовий стаж для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності, набутий особою до набрання чинності Законом № 2240, тобто, до 28.02.2001, визначають за Правилами обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затвердженими постановою КМУ від 19.10.1998. № 1658 (далі — Правила № 1658).

До загального трудового стажу зараховують, зокрема, час навчання у професійно-технічному закладі освіти (п. 4 Правил № 1658).

Професійні ліцеї належать до професійно-технічних навчальних закладів (ст. 41 Закону України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII).

Отже, період навчання у професійному ліцеї у 1999–2000 рр., який мав місце до набрання чинності Законом № 2240, включають до загального трудового стажу і, відповідно, зараховують до страхового стажу для оплати листків непрацездатності.

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних практику студента магістратури

Так, якщо студента прийняли на роботу на час практики.

Якщо на підприємстві є вакантні робочі місця, робота на яких відповідає вимогам програми практики, роботодавець може прийняти студента-практиканта на відповідну штатну посаду (п. 3.7 Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МОН від 08.04.1993 № 93).

Роботодавець, який уклав зі студентом строковий трудовий договір на час практики, повідомляє ДПС про прийняття на роботу

Інформацію, що містить повідомлення про прийняття працівника на роботу, вносять до реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI (постанова КМУ «Про порядок повідомлення Державній фіскальній службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу» від 17.06.2015 № 413).

Час практики увійде до страхового стажу для оплати листків непрацездатності й пенсійного стажу і буде відображений у довідці ОК-7 (ОК-5). В іншому разі — без трудового договору зі студентом — період практики до страхового стажу не зараховують.

СИТУАЦІЯ. Чи увійде до страхового стажу стажування студента

До страхового стажу увійде період, за які підприємство сплатило під час стажування єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Стажування можуть проходити студенти закладів фахової передвищої та вищої освіти, учні закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які здобули професію (кваліфікацію) за освітньо-кваліфікаційним рівнем «кваліфікований робітник», освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр», освітнім ступенем «молодший бакалавр», «бакалавр», «магістр» та продовжують навчатися на наступному освітньо-кваліфікаційному рівні. (ч. 1 ст. 29 Закону України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI, далі — Закон про зайнятість).

Відомості про стажування вносять до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (ст. 29 Закону про зайнятість).

Якщо в період стажування студент виконує професійні роботи, підприємство за всі роботи, виконані відповідно до наданих завдань, виплачує студенту зарплату (ст. 29 Закону про зайнятість). У разі виплати зарплати підприємство сплачує за стажиста і єдиний соціальний внесок.

Страховий стаж — це період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок (ст. 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV, далі — Закон № 1058).

Страховий стаж — період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок (ч. 1 ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV).

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних навчання у військовому університеті до 28.02.2001

Так, включати.

До 28.02.2001 до страхового стажу зараховують загальний трудовий стаж особи в порядку та на умовах, передбачених законодавством, яке діяло до набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV.

Не зараховують до трудового стажу час навчання у вищому або середньому спеціальному учбовому закладі (зокрема на підготовчому відділенні) (п. 9 Правил обчислення безперервного трудового стажу працівників та службовців при призначенні допомоги по державному соціальному страхуванню, затверджених постановою Ради Міністрів СРСР від 13.04.1973 № 252).

Однак, військову підготовку студентів (курсантів) вищих навчальних закладів (денної форми навчання): інститутів, академій, університетів та прирівняних до них інших вищих навчальних закладів за програмою офіцерів запасу проходять чоловіки віком до 27 років, придатні до військової служби за станом здоров'я, а військово-медичну підготовку — також жінки — студентки вищих медичних навчальних закладів (п. 1 статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 № 2232 (далі — Закон № 2232) в редакції, що діяла станом на 28.07.1995).

Період військової підготовки до 18.06.1999 зараховували як строкову військову службу (ч. 4 п. 1 Закону № 2232), після чого Закон № 2232 виклали у новій редакції.

Закон № 2232 визначав види військової служби, одним з яких є саме строкова військова служба (п. 1 ст. 2 Закону № 2232).

До безперервного трудового стажу зараховували службу у складі Збройних Сил СРСР (п. 8 Постанови № 252). Аналогічну норму містив і пункт 4 Правил обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затверджених постановою КМУ від 19.10.1998 № 1658 (далі — Постанова № 1658).

Отже, період навчання у військовому вищому навчальному закладі з 28 липня 1995 року по 18 червня 1999 року зараховували до строкової військової служби, яка є видом військової служби, і, відповідно, до загального трудового стажу.

З 18.06.1999 період навчання у військовому вищому навчальному закладі вже не зараховували як строкову військову службу, оскільки відповідна норма була виключена зі статті 11 Закону № 2232.

Однак пунктом 3 статті 2 Закону № 2232, в редакції Закону від 18.06.1999, військову службу (навчання) курсантів вищих військових навчальних закладів визначено одним з видів військової служби, що дає підстави зарахувати цей період до загального трудового стажу на підставі пункту 4 Постанови № 1658.

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних отримання допомоги в період профнавчання

Так, зараховуйте до страхового стажу для оплати лікарняного період, коли особі виплачували матеріальну допомогу під час професійного навчання.

Страховий стаж — період (строк), протягом якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок, крім випадків, передбачених абзацом 2 частини 1 статті 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (далі — Закон № 1105). Такими винятками є періоди:

- відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- отримання виплат за окремими видами соціального страхування, крім пенсій усіх видів (за винятком пенсії по інвалідності).

Зазначені періоди включають до страхового стажу як період, за який сплачено страхові внески з огляду на мінімальний страховий внесок (ч. 1 ст. 21 Закону № 1105).

У 2004 році діяла аналогічна норма щодо зарахування періодів до страхового стажу для оплати лікарняних. На той час також до страхового стажу зараховували періоди тимчасової втрати працездатності, перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами та час перебування застрахованої особи у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а також періоди одержання виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, крім пенсій усіх видів (ч. 1 ст. 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням від 18.01.2001 № 2240-III).

До 18.03.2006 Закон України «Про зайнятість населення» від 01.03.1991 № 803-XII (далі — Закон № 803) передбачав виплату безробітним матеріальної допомоги в період професійної підготовки та перепідготовки (ст. 27 Закону № 803).

Матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного була одним з видів забезпечення за Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 № 1533-III (далі — Закон № 1533) (ч. 1 ст. 7 Закону № 1533 у редакції до 01.01.2013).

До трудової книжки безробітного посадова особа центру зайнятості вносила запис про початок, відкладення, скорочення, припинення виплати матеріальної допомоги у період професійного навчання (п. 22 — 24 Порядку надання матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 20.11.2000 № 308, втратив чинність 30.04.2013).

Роботи та послуги за договором ЦПХ

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних період за договором підряду

Періоди виконання робіт (надання послуг) за договором підряду (цивільно-правовим договором (ЦПД) зараховують до страхового стажу для оплати листків непрацездатності з 01.01.2016.

Стаж обчислюємо згідно зі статтею 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (далі — Закон № 1105).

Закон № 1105 зазнав змін у частині обчислення стажу з 11.10.2017 (пенсійна реформа, Закон України від 03.10.2017 № 2148-VIII). До страхового стажу прирівняли періоди з 01.01.2016, упродовж яких особа не підлягала страхуванню за Законом № 1105, але вона або роботодавець сплачував за неї єдиний соціальний внесок (ч. 4 ст. 21 Закону № 1105).

Єдиний внесок, сплачений із винагороди за цивільно-правовим договором, розподіляли на пенсійне страхування й на страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Проте до пенсійного стажу періоди виконання робіт за ЦПД зараховували, а для оплати тимчасової непрацездатності — ні, тому що виконавців робіт за ЦПД не вважали застрахованими особами. Наразі норму можна застосовувати — стаж регламентується виключно Законом № 1105, зміни в підзаконних актах не потрібні.

Рохраунок стажу

Ірина Романенко працює у ТОВ «Усе буде добре» з 01.09.2017. Захворіла 01.11.2017. За даними форми ОК-7, відомостями з трудової книжки та поясненнями працівниці вона:

- працювала за трудовим договором 2 роки 2 місяці (01.01.2013-28.02.2015);
- виконувала роботи за ЦПД із 01.10.2015 до 01.09.2016;
- не працювала з 02.09.2016 до 01.09.2017.

До страхового стажу зараховуємо 2 роки 2 місяці за час роботи за трудовим договором, 9 місяців, коли Ірина виконувала роботи за ЦПД — із 01.01.2016 до 01.09.2016, 2 місяці роботи у ТОВ «Усе буде добре».

Сумарний стаж — 3 роки 1 місяць.

Оскільки ПФУ у довідці ОК-7 не зазначає, що особа виконувала роботи, надавала послуги за ЦПД, це не дає змоги достовірно визначити страховий стаж, набутий до 01.01.2016 лише за даними довідки. Тому роботодавцю, щоби включити до страхового стажу періоди сплати єдиного внеску, зазначені у довідці ПФУ, необхідно звернутися із записами у трудовій книжці щодо перебування особи у трудових відносинах.

Робота за кордоном

СИТУАЦІЯ. Який страховий стаж, набутий за межами України, не зараховують для виплати

СИТУАЦІЯ. Чи включати до стажу для лікарняних роботу в Казахстані

Ні. Період роботи в Казахстані зарахують тільки до стажу для призначення пенсії.

У межах Співдружності Незалежних Держав Уряд України 13.03.1992 підписав багатосторонню Угоду про гарантії прав громадян держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав у галузі пенсійного забезпечення» (далі — Угода).

Угода набула чинності 13.03.1992 і поширюється на всі види пенсійного забезпечення громадян, які встановлені або будуть встановлені законодавством держав — учасниць Угоди (ст. 5 Угоди).

Громадянам держав — учасниць Угоди враховують трудовий стаж, набутий на території будь-якої з цих держав (зокрема, Республіки Казахстан), а також на території колишнього СРСР за час до набуття чинності Угодою, коли встановлюють право на пенсію, зокрема, на пільгових умовах і за вислугу років (ч. 2 ст. 6 Угоди).

Пенсійні права громадян держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав, що виникли відповідно до положень цієї Угоди, не втрачають сили і в разі виходу із Угоди держави-учасниці, на території якої проживають громадяни (ч. 2 ст. 13 Угоди).

Угода передбачає, що країни-учасниці визнають трудовий стаж для встановлення права на пенсію, набутого на території будь-якої з держав СНД. Утім, Угода не передбачає взаємне зарахування трудового та страхового стажу для оплати листків непрацездатності.

СИТУАЦІЯ. Як підтвердити стаж для лікарняного громадянину Польщі, який вперше працевлаштовується в Україні

Отримайте в Мінсоцполітики або Фонді соціального страхування довідку за формою UA-PL-1. Періоди страхового стажу, набуті відповідно до законодавства України і Польщі, враховують, за необхідності, коли визначають право на допомогу та період її виплати, якщо вони не збігаються (ст. 10 Угоди між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення від 18.05.2012; далі — Угода).

Механізм реалізації Угоди погоджують компетентні органи в Адміністративному договорі щодо застосування Угоди. Адміністративний договір також підписаний 18.05.2012.

Компетентні органи так само визначають установи зв'язку та компетентні установи, щоби спростити та прискорити виконання положень Угоди (п. 2 ст. 20 Угоди). Компетентними установами є:

в Україні	Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності — з питань призначення та виплати допомоги у випадку хвороби (тимчасової непрацездатності), вагітності та пологів (материнства)
у Республіці Польща	Установа соціального страхування — у сфері застосування законодавства про соціальне страхування, за виключенням соціального страхування аграріїв

Якщо законодавство однієї з Договірних Сторін застосовують згідно із положеннями

частини II Угоди, компетентна установа цієї Договірної Сторони, визначена у пункті 2, на запит роботодавця або самозайнятої особи, видає довідку, яка підтверджує, що працівник або самозайнята особа підпадає під дію цього законодавства, з визначенням терміну дії такої довідки (п. 1 ст. 4 Адміністративного договору щодо застосування Угоди). Довідка є доказом того, що працівник або самозайнята особа не підпадають під дію законодавства іншої Договірної Сторони.

В Україні довідку видає Мінсоцполітики або визначена ним компетентна установа — Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, який є правонаступником Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (п. 5 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV).

Для того щоб підтвердити страховий стаж, роботодавець звертається із запитом до Мінсоцполітики.

Мінсоцполітики надає довідку UA-PL-1, яка підтверджує, що працівник-поляк підпадає під дію законодавства України і засвідчує, що працівник не є суб'єктом законодавства Республіки Польща. У довідці вказують термін її дії. Максимальний термін — 24 місяці.

Щоб отримати довідку UA-PL-1, роботодавець надає:

1. **Офіційний лист**, оформлений на бланку підприємства, із запитом надати довідку UA-PL-1 про застосування законодавства. Лист містить таку обов'язкову інформацію:

- підпис директора;
- відбиток печатки (після змін у законодавстві — за наявності);
- фразу: «Роботодавець гарантує сплату за працівника єдиного соціального внеску в сумі, не меншій ніж мінімальний страховий внесок»;
- номер і дату трудового договору з польським підприємством.

Якщо запитуєте інформацію на кількох працівників, розташуйте їх прізвища в алфавітному порядку.

2. Чотири примірники **довідки UA-PL-1**, заповнені на комп'ютері українською та польською мовами або українською та англійською мовами. По-одному примірнику довідки UA-PL-1 отримують роботодавець і працівник, компетентна установа Республіки Польщі, четвертий примірник зберігатиметься у Мінсоцполітики.

3. **Довідку з Пенсійного фонду України** на кожного працівника (форма ОК-5 або ОК-7) за останні 3 місяці із зазначенням зарплати (в розмірі, не меншому за мінімальну зарплату) та сплатою у повному обсязі страхових внесків.